

2025-03-14

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sl@regeringskansliet.se

S2024/02100

Unilabs remissvar på "Bättre Tillsammans – Förslag till en uppdaterad nationell cancerstrategi"

Unilabs är Sveriges största privata aktör inom diagnostik. Med verksamhet i flera svenska regioner är vi djupt involverade i svensk cancervård. I detta remissvar vill vi därför kommentera de delar av betänkandet som rör diagnostiska utmaningar och möjligheter. Unilabs ser i stora drag mycket positivt på betänkandet och det faktum att utredningen lagt ett stort fokus just på diagnostiken. Den diagnostiska verksamheten hamnar alltför ofta i skymundan.

2.1 Mål för en nationell cancerstrategi

Unilabs välkomnar att tidig diagnos finns med i det första huvudmålet. Det saknas dock en tydlig ambitionsnivå när det gäller tidigare upptäckt. Att cancer i ökad utsträckning upptäcks i tidigare stadier är helt avgörande för att öka överlevnad och livskvalitet för dem som drabbas.

- Unilabs anser att regeringen i det fortsatta arbetet med cancerstrategin bör sätta upp tydliga mål för en ökad tidig upptäckt av cancer.

4.7.1 Jämlik tillgång till cancerscreening i hela landet

Väl fungerande screeningprogram är centrala för att öka tidig upptäckt av cancer.

Unilabs instämmer i utredningens förslag att Socialstyrelsen ska ges i uppdrag att förstärka och utveckla sin process för rekommendationer inom screeningområdet. Det är dock viktigt uppdraget tydligt inkluderar ett ansvar för Socialstyrelsen att inte bara följa utvecklingen på området utan att också aktivt ta initiativ för att utveckla ny evidens utifrån svenska förhållanden.

EU:s uppdaterade rekommendationer om screening inom cancerområdet anger som ett av sina mål att år 2025 ska 90 % av de invånare i EU som har rätt till screening för bröstcancer, livmoderhalscancer och tjock- och ändtarmscancer verkligen erbjudas denna screening. Det är tydligt i utredningen att Sverige inte når upp till målet, särskilt vad gäller tjock- och ändtarmscancer. Särskilda insatser bör övervägas för att säkerställa att målet nås.

- Unilabs anser att förslaget i 4.7.1 bör utvecklas enligt ovan.

6 Tillgänglighet

Utredningen gör en god genomgång av problemen med den bristande måluppfyllelsen av ledtiderna inom de standardiserade vårdförloppen. Unilabs stödjer den föreslagna förändringen med en förenklad väntetidsmodell. Samtidigt vill Unilabs betona vikten av att olika delledtider kan följas och att inte minst att de olika diagnostiska momenten tydliggörs. Möjligheten till detaljerad uppföljning är en förutsättning för att orsakerna till långa ledtider ska kunna belysas och åtgärdas. RCC i samverkan har i sina genomlysningar av patologin samt bild- och funktionsmedicin betonat vikten av möjlighet till nationell uppföljning av de diagnostiska flödena. Man lämnar också förslag på vilka åtgärder som skulle behövas för detta. Unilabs saknar en tydlighet kring detta i utredningens bedömning i 6.6.2.

- Unilabs vill se att Socialstyrelsens arbete med att säkerställa en nationell väntetidsbedömning tydligt inkluderar insatser för att bättre följa de diagnostiska insatserna och flödena.

7 Diagnostik och behandling

Detta avsnitt behandlar en stor mängd viktiga frågor och belyser väl, både utmaningar och möjligheter inom det diagnostiska området. Unilabs skulle dock vilja se en högre ambitionsnivå i bedömningar och förslag. Utredningen lyfter, precis som RCC tidigare gjort, hur den tekniska och medicinska utvecklingen både skapar nya möjligheter och ställer nya krav.

Cancerdiagnostiken blir både mer avancerad och mer omfattande. Mot den bakgrunden blir fokus på kloka kliniska val allt viktigare och det är avgörande att tillräckligt med resurser kan läggas på den verkligt nödvändiga diagnostiken.

Den diagnostiska utvecklingen är en stor utmaning för regionerna. Utredningen betonar vikten av samordning och samverkan, något som Unilabs också ser som avgörande. Det är dock en stor brist i utredningen att den nästan inte alls berör privata aktörers omfattande bidrag och inte diskuterar hur regionerna och andra aktörer kan samverka för att bidra till utvecklingen. En strategisk användning av privata aktörer skulle kunna bidra både till en snabbare teknisk utveckling och underlätta samverkan/samordning mellan regioner. Det är också viktigt att privata aktörer fullt ut tar ansvar för deltagande i forskning och utbildning, samt ges möjlighet att göra detta.

Kompetensförsörjningen är en nyckelfråga inom cancerdiagnostiken men tyvärr också en fråga som utredningen behandlar relativt översiktligt. Unilabs hade velat se mer resonemang kring hur nya arbetsformer och nätverksarbete skulle kunna leda till både en mer attraktiv arbetsmiljö och en mer effektiv användning av den kompetens som finns. Även här kan nya former för samverkan och användande av externa aktörer bidra till att skapa nya lösningar.

Utöver de bedömningar och förslag som utredningen presenterar ser Unilabs några punkter där det hade varit önskvärt om utredningen varit tydligare och mer ambitiös, och där det är viktigt att regeringen tar initiativ i det fortsatta arbetet med cancerstrategin.

- Unilabs anser att Socialstyrelsen bör ges ett brett uppdrag att införa nationella system för mätning och uppföljning av diagnostiska insatser, ledtider, kostnader och kvalitetsutfall. Diagnostiken behöver bli mycket mer synlig.
- Unilabs anser också att Cancercentrum skulle behöva ta en stor roll för att underlätta samverkan för att implementera AI och digitala verktyg, med fokus på patologi och radiologi.

- Samt att Cancercentrum bör se över hur regionerna bäst kan använda partnerskap med privata aktörer för att snabbt implementera ny teknik och tillgodose resursbehov.

8 Precisionsmedicin

Unilabs ser mycket positivt på utredningens ambition att stärka den nationella samordningen inom det precisionsmedicinska fältet. Det finns ett stort behov av högre takt i omställningen och en jämlik implementering i landet. Det femåriga försöksprogrammet för ett samordnat och jämlikt införande av omfattande biomarköranalys är ett välkommet förslag. Även på detta område saknar dock Unilabs resonemang om hur externa aktörer bidrar, och kan bidra, till utvecklingen.

- Unilabs stödjer bedömningen i 8.10.1 att nationellt programområde för medicinsk diagnostik bör etablera ett precisionsdiagnostiskt nätverk för strategisk samverkan men vill betona att utöver regionerna bör även centrala privata aktörer medverka.

12 Ansvarsfördelning och strukturer för samverkan

Unilabs ställer sig bakom utredningens bedömning att verksamheten i RCC och CCC bör integreras för ökad synergi och resurseffektivitet. Detta bör, som utredningen skriver, kunna leda till en bättre samverkansregional arbetsfördelning med till exempel samutnyttjande av diagnostik-och behandlingsresurser. I arbetet med ett bättre samutnyttjande av resurser skulle Cancercentrum också kunna spela en roll för att öka samverkan mellan regioner.

- Unilabs menar att Cancercentrum bör etablera strukturer för att underlätta samverkan för att möjliggöra delning av resurser.

Sanna Rydberg
VD
Unilabs AB

Samuel Danofsky
Head of Communications, Nordics
Unilabs AB

Kontakt:
Samuel Danofsky
samuel.danofsky@unilabs.com
tel: +46706563182